

Riksrevisionens årsredovisning

Sammanfattning

Efter avslutad revision föreslår finansutskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2010 till handlingarna. Riksrevisionen har överlämnat årsredovisningen i form av en redogörelse (2010/11:RR1). Utskottet konstaterar att den anlitade revisorn bedömer att Riksrevisionens årsredovisning i alla väsentliga avseenden är rättvisande.

Utöver årsredovisningen redovisas i betänkandet också Uppföljningsrapport 2011, som innehåller Riksrevisionens egen uppföljning av resultatet av dess granskningar.

Utskottet välkomnar i betänkandet att Riksrevisionen utökat sin resultatredovisning med ett avsnitt som behandlar användningen av extern kompetens och konsulter och att Riksrevisionen redogör för vilka typer av extern kompetens som tillförts granskningsverksamheten. Utskottet inser att det kan vara nödvändigt att anlita extern kompetens för att myndighetens egen befintliga kompetens inte ska begränsa inriktningen på granskningarna.

Mot bakgrund av att utskottet i förra årets betänkande underströk vikten av en kontinuerlig ekonomisk uppföljning, är det glädjande att Riksrevisionen gjort sådana förbättringar som bidrar till ett bättre och mer strukturerat sätt att arbeta med budgetering, uppföljning och avvikelseanalyser.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens årsredovisning för 2010	5
Granskning av finansiell redovisning	13

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	19
Redogörelsen	19

Tabeller

Tabell 1 Anslag och anslagssparande 2010	6
Tabell 2 Kostnader för verksamhetsgrenarna 2009–2010	6
Tabell 3 Kostnader för extern kompetens och konsulter 2008–2010	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens årsredovisning för 2010

Riksdagen lägger redogörelse 2010/11:RR1 till handlingarna.

Stockholm den 5 maj 2011

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Meeri Wasberg (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Annie Johansson (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Ulla Andersson (V) och Jonas Eriksson (MP).

Redogörelse för ärendet

Enligt lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska Riksrevisionen senast den 22 februari lämna en årsredovisning till riksdagen för det senast avslutade räkenskapsåret. Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska riksrevisorn med administrativt ansvar besluta om årsredovisningen. Årsredovisningen beslutades den 7 februari 2011 av Claes Norgren. Riksrevisionen har överlämnat Riksrevisionens årsredovisning i form av en redogörelse (2010/11:RR1).

Ingen motion har väckts med anledning av redogörelsen.

Finansutskottet ansvarar för att revision görs av Riksrevisionen. För den uppgiften anlitas Grant Thornton Sweden AB. Revisionsberättelsen och revisionspromemorian finns tillgängliga hos finansutskottet (dnr 060-2116-2010/11).

I betänkandet redovisas också Uppföljningsrapport 2011, som innehåller Riksrevisionens egen uppföljning av resultatet av dess granskningar. Rapporten har överlämnats av Riksrevisionen till finansutskottet men är inte något formellt riksdagsärende.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens årsredovisning för 2010

Utskottets förslag i korthet

Efter avslutad revision föreslår finansutskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2010 till handlingarna. Utskottet välkomnar att Riksrevisionen utökat sin resultatredovisning med ett avsnitt som behandlar användningen av extern kompetens och konsulter och att Riksrevisionen redogör för vilka typer av extern kompetens som tillförts granskningsverksamheten. Utskottet inser att det kan vara nödvändigt att anlita extern kompetens för att myndighetens egen befintliga kompetens inte ska begränsa inriktningen på granskningarna. Mot bakgrund av att utskottet i förra årets betänkande underströk vikten av en kontinuerlig ekonomisk uppföljning, är det glädjande att Riksrevisionen gjort sådana förbättringar som bidrar till ett bättre och mer strukturerat sätt att arbeta med budgetering, uppföljning och avvikelseanalyser.

Redogörelsen

Riksrevisorernas inledning

I sin inledning till årsredovisningen konstaterar riksrevisorerna att Riksrevisionen inte bara nådde de mål som satts upp för året utan också ökade verksamheten inom flera verksamhetsgrenar genom att effektivt utnyttja sina resurser. Effektivitetsrevisionen har genomförts inom ramen för planerade granskningsstrategier. Både interna och externa uppföljningar av kvaliteten i granskningarna visar, enligt riksrevisorerna, att de motsvarar de kvalitetskrav som myndigheten har satt upp. Den årliga revisionen har bedrivits enligt god revisionssed och samtliga revisionsberättelser har avlämnats i tid. Enligt riksrevisorerna har året i övrigt för den årliga revisionen präglats av förberedelserna inför en övergång till nya internationella standarder för finansiell revision. Det internationella utvecklingssamarbetet genomfördes under 2010 inom ramen för nio projekt, och verksamheten följde i stort fastställda planer.

Riksrevisorerna anser att en förutsättning för det goda resultatet under 2010 har varit en låg personalomsättning med få avgångar och flera medarbetare i tjänst. Detta har, menar riksrevisorerna, haft särskild betydelse för möjligheterna att effektivt ta till vara kompetens och resurser i granskningsverksamheten. Riksrevisorerna tar dock inte den låga personalomsättningen för given utan är införstådda med att personalen är efterfrågad och att

detta är en utmaning inför framtiden. Därför har riksrevisorerna fastställt en kompetensförsörjningsstrategi, investerat i program för ledarförsörjning och ledarskap, ökat insatserna för kompetensutveckling och förbättrat den interna arbetsmiljön.

Finansiering och kostnader

I *tabell 1* redovisas disponibla anslagsmedel, utfall samt anslagssparande för budgetåret 2010.

Tabell 1 Anslag och anslagssparande 2010

Tusental kronor

	Ingående anslags- sparande	Anvisade medel	Indrag av anslags- sparande	Totalt disponibelt belopp	Årets utfall	Utgående anslags- sparande
Utgiftsområde 2						
1:15 Riksrevisionen	4 370	295 798		300 168	297 827	2 341
Utgiftsområde 7						
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	3 662	40 000	-2 462	41 200	37 281	3 919
Totalt	8 032	335 798	-2 462	341 368	335 108	6 260

Förbrukningen på Riksrevisionens förvaltningsanslag (anslag 1:15) uppgick till 297,8 miljoner kronor 2010. Anslagssparandet blev 2,3 miljoner kronor, vilket motsvarar 0,8 % av det anvisade anslaget.

Anslagsförbrukningen på Riksrevisionens anslag för internationellt utvecklingssamarbete (anslag 1:5) uppgick till 37,3 miljoner kronor 2010. Anslagssparandet blev 3,9 miljoner kronor och Riksrevisionen har beslutat att föra bort anslagssparandet som överstiger 3 % av anslaget som en indragning av anslagsbelopp. Enligt årsredovisningen påverkas verksamheten till viss del av faktorer utanför Riksrevisionens kontroll. Samarbete bedrivs i länder där politiska och organisatoriska förändringar snabbt kan påverka möjligheterna att i fråga om inriktning och tid genomföra planerade och överenskomna insatser.

De totala kostnaderna för Riksrevisionens verksamhet inklusive transfereringar uppgick 2010 till 335 miljoner kronor (322 miljoner kronor 2009). Av *tabell 2* framgår hur kostnaderna totalt och fördelade på verksamhetsgrenarna förändrades mellan 2009 och 2010.

Tabell 2 Kostnader för verksamhetsgrenarna 2009–2010

Tusental kronor

	2010	2009	Förändring
Årlig revision	121 205	118 929	2%
Effektivitetsrevision	146 743	138 129	6%
Internationellt utvecklingssamarbete	34 459	33 801	2%
Omvärldsriktad verksamhet	29 138	26 746	9%
Totalt	331 545	317 606	4%

Kostnaderna har ökat inom alla verksamhetsgrenar jämfört med föregående år. Ökningen beror främst på att fler medarbetare, motsvarande 20 årsarbetskrafter, varit i tjänst under året. Mer än hälften av ökningen har skett inom effektivitetsrevisionen och omkring en tredjedel inom den årliga revisionen.

Årlig revision

Målet för verksamhetsgrenen årlig revision är att i enlighet med god revisionsledning och i tid avlämna revisionsberättelser över årsredovisningar för de granskningsobjekt som omfattas av lagen om statlig revision. Under 2010 inriktades den årliga revisionen av 2009 års årsredovisningar på hur myndigheterna anpassat sig till de nya reglerna för resultatredovisning, på processen för intern styrning och kontroll samt övergången till kostnads- mässig anslagsavräkning. Den årliga revisionen av 2009 års årsredovisningar har genomförts enligt god revisionsledning. Samtliga revisionsberättelser lämnades i tid. Riksrevisionen bedömer därför att målet har uppfyllts.

Kvalitetssäkringen av den årliga revisionen baseras på internationella revisionsstandarder, International Standards for Supreme Audit Institutions (ISSAI). Inom ramen för detta görs årligen en kontroll av ett urval avslutade revisionsakter. Kontrollen innebär att varje ansvarig revisor ska kontrolleras minst vart tredje år. Under 2010 kontrollerades elva ansvariga revisorer (revision av myndigheter) och två förordnade revisorer (revision av bolag och stiftelser). Kontrollen visade att den genomförda revisionen uppfyllde god revisionsledning. Riksrevisionen anlitar också externa bedömare som går igenom hur kvalitetssäkringssystemet tillämpas. Den senaste externa kvalitetssäkringen genomfördes under 2008 med godkänt resultat. En ny genomgång kommer att göras under 2011.

Insatserna för årlig revision ökade under 2010. Ökningen beror främst på ett ökat behov av granskning till följd av övergången till nya standarder för årlig revision. Kostnaderna för den ökade resursinsatsen kunde dock, enligt årsredovisningen, begränsas genom en lägre timkostnad. Nettoökningen i kostnader avser i allt väsentligt en ökad användning av extern kompetens.

Under 2010 lämnades 253 revisionsberättelser för myndigheter och 29 revisionsberättelser för bolag och stiftelser där Riksrevisionen förordnat revisor. Under 2010 lämnades elva revisionsberättelser med invändning. Den genomsnittliga kostnaden per revisionsberättelse uppgår till omkring 1,1 miljoner kronor för stora myndigheter och 297 000 kr för övriga myndigheter och andra organisationer, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Antalet timmar per avlämnad revisionsberättelse har inte ökat i samma omfattning. Enligt årsredovisningen kan kostnadsökningen främst förklaras av ökade insatser av erfarna revisorer vid granskningen av resultatredovisningarna i samband med att reglerna har ändrats.

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska den årliga revisionen vara avgiftsbelagd. Inkomsterna redovisas mot inkomsttitel och disponeras inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås över tid. I syfte att minska det överskott som uppstått tidigare år sänktes taxorna för andra året i rad, vilket innebär att kostnaderna översteg intäkterna 2010.

Effektivitetsrevisionen

Målet för effektivitetsrevisionen är att genom granskningsverksamhet främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Riksrevisionen gör bedömningen att målet med effektivitetsrevisionen har uppnåtts. Effektivitetsgranskningarna har, enligt Riksrevisionen, följt den inriktning som riksrevisorerna beslutade i granskningsplanen för 2010. Under 2010 publicerade Riksrevisionen 26 granskningar och färdigställde ytterligare 5 granskningar inom ramen för följande tio strategier:

- offentliga finanser
- effektiv förvaltning
- hållbara transfereringssystem
- statens roll i utbildningssystemet
- infrastruktur på nya villkor
- rättsväsendets samlade effektivitet
- omställning av försvaret
- staten och arbetsmarknaden
- statliga bolag och stiftelser
- hållbar utveckling – klimat.

Enligt årsredovisningen ska Riksrevisionens granskningsrapporter kännetecknas av en hög och jämn kvalitet. I detta syfte ska varje granskningsrapport uppfylla ett antal internt formulerade kvalitetskriterier. Riksrevisionen rapporterar att alla publicerade granskningar under 2010 uppfyllde dessa krav. Riksrevisionen betonar i årsredovisningen, liksom i förra årets årsredovisning, att en del i arbetet med att säkra kvaliteten är att granskningarna tillförs rätt kompetens. I många fall kräver detta att extern kompetens kan knytas till projekten i tillräcklig omfattning (se vidare under avsnittet *Kompetens och personal*).

Riksrevisionen inledde under 2009 ett samarbete med Uppsala universitet för att systematiskt låta forskare bedöma kvaliteten i Riksrevisionens granskningsrapporter. Den studie som avsåg 2009 års rapporter visade att de uppfyllde fastställda kvalitetskrav men också att det finns områden som kan utvecklas. Efter diskussioner med det vetenskapliga rådet har den studie som avser 2010 års rapporter inriktats mot ett antal preciserade frågeställningar. Dessa rör bl.a. hur granskningarna har planerats och genomförts för att besvara frågor om orsaker till de problem som iakttagits och hur ändamålsenliga de rekommendationer som lämnats är för att lösa

problemen. Den övergripande bedömningen från 2009, att rapporterna allmänt lever upp till formulerade kvalitetskrav, kvarstår. Frågan om hur rekommendationer lämpligen bör formuleras så att de upplevs som värdefulla och ger en bra grund för åtgärder studeras nu särskilt i den kvalitetsstudie som Uppsala universitet bedriver på uppdrag av Riksrevisionen.

Kostnaderna för effektivitetsrevisionen ökade under 2010 med ca 9 miljoner kronor. Kostnadsökningen avsåg i allt väsentligt ett ökat antal timmar. Kostnaderna för extern medverkan minskade enligt årsredovisningen med 1,2 miljoner kronor.

Antalet timmar för förstudier och granskningar kunde ökas under 2010 då personalomsättningen var låg. Områdesbevakningen under 2010 ökade också både i fråga om antalet timmar och som andel av det totala antalet timmar för effektivitetsrevisionen. Ökningen förklaras av att omvärldsbevakningen ger ett underlag för beslut om kommande års strategier och granskningar och att behovet därför varierar med hur många av de pågående strategierna som måste kompletteras eller förnyas.

Samtidigt som kostnaderna för effektivitetsrevisionen ökade totalt sett, minskade styckkostnaden för granskningar som publicerades under året med 3 % till 3,6 miljoner kronor per publicerad granskning.

Internationellt utvecklingssamarbete

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att det ska bidra till en god förvaltning i samarbetsländerna genom att stärka parlamentens kontrollmakt och de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision. I varje enskilt samarbetsprojekt är det övergripande målet att Riksrevisionens samarbetspartner, genom att utveckla sin institutionella kapacitet, självständigt och uthålligt ska kunna verka inom sitt mandat som nationellt revisionsorgan. Resultatmål för projekten fastställs i årliga aktivitetsplaner. Detta innebär stöd till Riksrevisionens samarbetspartner i deras roll som pådrivare av reformer för statlig styrning och uppföljning.

Riksrevisionen konstaterar vidare att verksamheten vägleds av flera slag av övergripande mål (OECD/Dacs och Intosais riktlinjer) och att möjligheten att nå dessa mål i väsentlig grad påverkas av hur andra biståndsaktörer och olika intressenter i samarbetsländerna agerar liksom av den allmänna utvecklingen i respektive land. Därför, anför Riksrevisionen, kan det enskilda projektet endast ansvara för att dess egna resultatmål uppnås.

Samarbetet i de mer omfattande projekten, räknat i tid och finansiella resurser (Afrosai-E, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien och Tanzania), bedöms ha fungerat bra under 2010, och i huvudsak har målen enligt de årliga aktivitetsplanerna uppfyllts. I samarbetet med Liberia, Ukraina och Zanzibar har det funnits svårigheter, främst av extern natur, som har medfört att flera planerade aktiviteter inte har genomförts.

Av den självvärdering som årligen genomförs bekräftas att målen enligt projektplanerna i huvudsak har uppfyllts samt att samarbetsparterna har kunnat introducera och tillämpa nya metoder med hjälp av nya manualer och praktiskt stöd i revisionsarbetet. Vissa utmaningar som är förenade med rollen som nationellt revisionsorgan kvarstår dock.

Arbetet med metod- och kvalitetsutveckling fortsatte under 2010 i en högre takt än tidigare. Vägledningen för internationellt utvecklingssamarbete, som omfattar kriterier för val av samarbetsländer, beskrivningar av arbetsprocesser inklusive beslutsrutiner m.m., har vidareutvecklats.

Som redovisades i tabell 1 var anslagsutfallet 90 % av tillgängliga medel 2010. Orsaken till detta är enligt Riksrevisionen främst att aktiviteter inte har genomförts i planerad omfattning samtidigt som flera förstudier av tilltänkta samarbetspartner ännu inte har resulterat i några överenskommelser om samarbete.

Omvärldsriktad verksamhet

Den omvärldsriktade verksamheten syftar till att öka kunskapen om och intresset för revisionens roll och resultat och att bidra till revisionens utveckling i Sverige och internationellt. Verksamhetsgrenen omfattar den instruktionsenliga verksamhet som Riksrevisionen bedriver i rollen som nationellt revisionsorgan. Som nationellt revisionsorgan företräder Riksrevisionen statlig revision i olika sammanhang i utvecklingen av revisionens profession, uppgifter och roll i samhället.

Målet för verksamhetsgrenen är att befästa och befrämja revisionens roll, nationellt och internationellt, och att öka genomslaget för Riksrevisionens verksamhet.

Riksrevisionen har enligt årsredovisningen haft en omfattande samverkan med revisionsorgan i andra länder genom att delta i olika organisationer och arbetsgrupper. Nationellt har kontakterna med riksdagen ökat främst genom föredragningar av aktuella granskningar. Riksrevisionen har också arrangerat och deltagit i ett antal seminarier och konferenser med anknytning till genomförda granskningar. Återkommande uppgifter i form av granskningsplan, årlig rapport, uppföljningsrapport och remisshantering har genomförts enligt plan.

Riksrevisionens bedömning är att de olika aktiviteterna har förmedlat kunskap om revisionens roll och resultat, bidragit till revisionens utveckling och därmed ökat förutsättningarna för genomslag för Riksrevisionens verksamhet.

Kostnaderna för verksamheten uppgick till 28,9 miljoner kronor. Kostnaderna för den internationella delen av verksamhetsgrenen motsvarar förra årets nivå (19,1 miljoner kronor), Kostnaderna för den nationella delen ökade med 2,7 miljoner kronor till 9,9 miljoner kronor och förklaras främst av flera besök hos riksdagens utskott och kanslier samt högre kostnader för Riksrevisionens årliga rapport och Riksrevisionens uppföljningsrapport.

Kompetens och personal

Riksrevisionen arbetar för att säkerställa en kompetensförsörjning som är anpassad till myndighetens mål och verksamhet. I syfte att tydliggöra ledningens inriktning för detta arbete fastställde riksrevisorerna en kompetensförsörjningsstrategi under 2010. Strategin syftar till att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som verksamheten behöver. Arbetet med ledarförsörjningen har fortsatt.

Under året har Riksrevisionen genomfört ett 20-tal rekryteringar, jämnt fördelade mellan chefer, specialister, erfarna revisorer och nytutexaminerade revisorer. Personalomsättningen som helhet har minskat från 12 till 5 % sedan 2009. Inom den årliga revisionen sjönk personalomsättningen från 12 till 4 %, och personalomsättningen för effektivitetsrevisionen sjönk från 20 till 8 %.

Utbildningen inom årlig revision har varit intensiv med anledning av att nya internationella standarder för finansiell revision har införts. Kompetensutvecklingen inom effektivitetsrevisionen har setts över. I årsredovisningen konstateras dock att det fortfarande har varit viktigt att anlita extern kompetens för att komplettera organisationens kunskaper och för att få en resursförstärkning.

Enligt årsredovisningen arbetar Riksrevisionen löpande med att utveckla kompetensförsörjningen. I detta ingår att avgöra vilka behov som bör och kan täckas genom extern kompetens och konsulter. I årsredovisningen betonas att det med tanke på myndighetens breda uppdrag, som i princip avser alla statens verksamhetsområden, är nödvändigt att anlita extern kompetens. Myndighetens egen befintliga kompetens skulle annars styra vilka granskningar som kan genomföras.

Valet mellan intern och extern kompetensförsörjning utgår främst från en bedömning av vad som är den mest effektiva lösningen. För att uppnå tillräcklig kvalitet är detta nödvändigt, och det är en förutsättning för att fullgöra Riksrevisionens instruktionsenliga uppdrag.

Riksrevisionen uppger att cirka en tredjedel av effektivitetsrevisionens behov av extern kompetens täcks genom samarbete med andra statliga myndigheter, främst universitet och högskolor. Extern kompetens och konsulter används inom effektivitetsrevisionen särskilt i pågående förstudier och granskningar. Då handlar det om resursförstärkning till projekt eller om att täcka behov av att komplettera granskningen med kompetens som inte finns tillgänglig internt. Riksrevisionen konstaterar att det inte hade varit möjligt att genomföra de aktuella granskningarna i rätt tid, med beslutad inriktning och med fastställda krav på kvalitet utan extern kompetens. Vidare betonas att behovet av att anlita extern kompetens varierar i hög grad beroende på granskningsstrategi. Inom granskningsstrategierna statliga bolag och arbetsmarknadsområdet har det krävts relativt mycket extern kompetens eftersom dessa har förutsatt en specifik juridisk kompetens eller kvalificerat metodstöd med omfattande statistiska bearbetningar.

Inom den årliga revisionen anlitas extern kompetens och konsulter i allt väsentligt i granskningen av statliga myndigheter. Extern kompetens används främst som resurs- och kompetensförstärkning i granskningen av intern styrning och kontroll av IT-system och informationssäkerhet. Tjänsterna är en förutsättning för att uppdragen ska kunna genomföras enligt god revisionssed. Riksrevisionen betonar att ambitionen är att granskningen så långt det är effektivt ska utföras med egen personal. Men där det inte är lämpligt eller kostnadsmässigt försvarbart att bygga upp och långsiktigt upprätthålla egen kompetens är det nödvändigt att anlita extern kompetens. Inom området informationssäkerhet är det dessutom ett värde i sig att ha utbyte med revisorer inom den privata revisionen, då samarbetet ger möjlighet till en generell överföring av kompetens och erfarenheter.

Tabell 3 Kostnader för extern kompetens och konsulter 2008–2010

Miljoner kronor

	2010	2009	2008
Kärnverksamheten	18,5	16,1	14,6
Årlig revision	5,1	3,5	5,3
Effektivitetsrevision	9,1	10,3	6,1
Internationellt utvecklingssamarbete	2,8	1,6	2,8
Omvärldsriktad verksamhet	1,5	0,6	0,4
Verksamhetsutveckling	6,8	2,9	2,4
Stödverksamheten	10,5	13,4	8,5
Kompetensutveckling	1,8	1,9	2,2
Kompetens- och resursförstärkning	8,7	11,5	6,3
Totalt	35,9	32,4	25,5

Kostnaderna för att anlita extern kompetens och konsulter utgör ca 4 % av de totala kostnaderna för den årliga revisionen. Kostnaderna för att anlita extern kompetens och konsulter inom effektivitetsrevisionen motsvarar ca 6 % av den totala kostnaden för effektivitetsrevisionen 2010. Som framgår av tabellen minskade kostnaderna något från 2009 till 2010. I jämförelse med 2008 ökade dock kostnaderna. Detta förklaras enligt årsredovisningen främst av att ett antal insatser under 2008 senarelades som en följd av ekonomiska besparingar.

Ökningen av extern kompetens och konsulter inom det internationella utvecklingssamarbetet beror på att resursbehovet inte har kunnat tillgodoses internt. Ökade kostnader inom den omvärldsriktade verksamheten är främst relaterade till Riksrevisionens årliga rapport och Riksrevisionens uppföljningsrapport.

Antalet konsulter som anlidades för verksamhetsutveckling ökade under 2010. Ökningen avser främst utveckling av IT-stöd inom årlig revision, effektivitetsrevision samt administration. Behovet av kompetens- och resursförstärkning minskade under året, vilket beror på att motsvarande arbetsuppgifter till viss del kunde utföras av egen personal då fler var i tjänst.

Externrevision av revisionsbyrå Grant Thornton Sweden AB

Inledning

En revisionsberättelse från revisionsbyrå Grant Thornton Sweden AB (här kallad externrevisorn) inkom till finansutskottet den 14 mars 2011. Riksrevisionens årsredovisning för 2010 bedöms av externrevisorn ge en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av den finansiella ställningen per den 31 december 2010 och av Riksrevisionens resultat och finansiering för året. Som komplement till revisionsberättelsen sammanfattas iakttagelser som gjordes vid granskningen i en revisionspromemoria.

Sammanfattningsvis anser externrevisorn att årsredovisningen ger en rättvisande bild av det gångna verksamhetsåret. Granskningen av bokslut och årsredovisning för 2010 har inte föranlett några väsentliga anmärkningar.

Granskning av finansiell redovisning

Externrevisorn noterar att verksamhetens kostnader ökade med 4,4 %. Den främsta orsaken till detta anges vara ökade personalkostnader. Antalet årsarbetskrafter ökade med 20 personer. Kostnaderna för extern kompetens ökade under 2010 ökade med 3,5 miljoner kronor till 35,9 miljoner kronor. Enligt externrevisorn kommenteras och specificeras kostnaderna för extern kompetens relativt ingående i resultatredovisningens avsnitt om kompetens och personal.

Anslagsredovisningen visar att anslaget under utgiftsområde 7 Internationellt utvecklingssamarbete uppvisar ett anslagssparande på 3,9 miljoner kronor. Externrevisorn konstaterar att sedan myndigheten bildades har det förbrukade anslaget genomgående underskridit det tilldelat anslaget och drar slutsatsen att det synes föreligga svårigheter att komma upp i den omfattning på verksamheten som avses i givna anslagsdirektiv.

När det gäller granskningen av balansräkningen lyfter externrevisorn fram en iakttagelse som gäller avsättningar. Dessa består till största delen av pensioner och liknande förpliktelser. Under året tillkom en avsättning för en riksrevisor som avgick under året. Åtagandet sträcker sig maximalt fram till 2022 och vid maximalt utfall är beloppet väsentligt. Enligt Riksrevisionens bedömning kan åtagandets storlek inte uppskattas på ett tillförlitligt sätt, då det är beroende av om och när personen antas få en ny anställning under denna relativt långa tidsperiod. Riksrevisionen har valt att göra en avsättning för en prognostiserbar period. Enligt externrevisorn är posten mycket svårbedömd. Att redovisa hela åtagandet som en ansvarsförbindelse skulle enligt externrevisorns mening kunna motiveras, men sammantaget bedömer externrevisorn att den valda redovisningsmetoden är rimlig och sannolikt ger en mer rättvisande bild av åtagandet.

Omvärldsriktad verksamhet

Externrevisorn anser att beskrivningen i årsredovisningen av verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet kan förbättras. Externrevisorn konstaterar att kostnaden för verksamhetsgrenen ökade både under 2009 och 2010. Ökningen 2010 var 9 % och kostnaderna uppgick till drygt 29 miljoner kronor.

Externrevisorn konstaterar att verksamhetsgrenen till sin karaktär är svår att definiera i termer av mätbara mål, och därmed är uppföljning av målfyllelse och effektivitet svår att göra. Gränsdragningar gentemot i första hand effektivitetsrevisionen kan enligt externrevisorn också utgöra en svårighet. Mot bakgrund av att betydande resurser används inom verksamhetsgrenen rekommenderar externrevisorn att formuleringen av mål konkretiseras samt att processen för uppföljning och utvärdering av resursanvändningen utvecklas och att Riksrevisionen särskilt följer utvecklingen av verksamhetsgrenen under 2011.

Internationellt utvecklingssamarbete

Externrevisorn har under 2010 följt upp iakttagelser från föregående års granskning. Syftet har varit att kartlägga och sammanfatta rutiner för rapporteringen av de internationella projekten. Särskild vikt har lagts vid den ekonomiska rapporteringen och uppföljningen. Externrevisorn konstaterar att Riksrevisionen har vidtagit åtgärder när det gäller förslag till förbättringar. Externrevisorn rekommenderar att Riksrevisionen fortsätter sitt arbete med en tydligare ekonomisk uppföljning i form av en utökad analys och dokumentation av utfall mot budget för respektive projekt.

Extern kompetens

Externrevisorn uppmärksammar den utökade redovisningen i årsredovisningen av användningen av extern kompetens. Externrevisorn har granskat lämnade beloppsuppgifter mot räkenskaperna och har inget annat att tillägga än att fördelningen av konsultinsatser under 2010 var betydligt jämnare än vad som var fallet 2009.

Internrevisionens arbete

Externrevisorn har under 2010 haft avstämningsmöten med internrevisorerna och tagit del av deras arbete. Under inledningen av året var funktionen bemannad av tillfälligt inhyrd kompetens. På grund av bytet under året var funktionens aktivitetsnivå som helhet förhållandevis låg under 2010. Externrevisorn anser att internrevisionen har en viktig uppgift och anser att Riksrevisionen tillsammans med internrevisionen bör tydliggöra mål och inriktning i syfte att öka verkningsgraden av denna stödfunktion.

Uppföljning av rutiner för ekonomisk uppföljning

Externrevisorn följde under hösten upp den granskning som utfördes föregående år av Riksrevisionens process för den ekonomiska uppföljningen, av budgetering och rapportering av ekonomiskt utfall. Förra året påpekade externrevisorn bl.a. att åtgärder vid avvikelser mot budget inte utfördes med tillräcklig skyndsamhet. Under 2010 förändrade Riksrevisionen sitt arbete för uppföljning av det ekonomiska utfallet. Externrevisorn ser positivt på dessa förbättringar, som bidragit till ett bättre och mer strukturerat sätt att arbeta med budgetering, uppföljning och avvikelseanalyser.

Riksrevisionens uppföljningsrapport 2011

Inledning

Riksrevisionen överlämnade sin uppföljningsrapport 2011 till finansutskottet den 6 april. Uppföljningsrapporten ska ge riksdagen underlag för att bedöma Riksrevisionens resultat, dvs. om granskningen har bidragit till en bättre statlig verksamhet. I rapporten redovisas vilka åtgärder som har vidtagits och de förbättringar som har skett med anledning av granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen och invändningar i revisionsberättelser från den årliga revisionen.

Enligt riksrevisorernas förord visar uppföljningen av granskningsrapporterna att i stort sett samtliga rapporter har medfört någon form av åtgärd och att de vidtagna åtgärderna oftast ligger i linje med Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. Det är särskilt genom den djupa uppföljningen som man kan konstatera att det skett förbättringar i de granskade verksamheterna. Riksrevisorerna tycker att detta är positivt men konstaterar att det kan ha flera förklaringar. Det går därför inte att dra den direkta slutsatsen att anledningen till förbättringarna i flertalet fall är Riksrevisionens granskningsrapporter, speciellt gäller detta i de fall där granskningen ligger långt tillbaka i tiden. Samtidigt noterar riksrevisorerna att uppföljningen också visar att problem kan kvarstå efter relativt lång tid.

Regeringens och riksdagens behandling av granskningarna

Riksrevisionen har sedan starten och fram t.o.m. december 2010 publicerat 206 granskningsrapporter inom effektivitetsrevisionen.

Regeringen har sedan budgetpropositionen för 2008 angett vilka granskningsrapporter från Riksrevisionen som har slutbehandlats sedan föregående budgetproposition. Fram till och med budgetpropositionen för 2011 har regeringen angett att 147 av Riksrevisionens granskningsrapporter har slutbehandlats. Samtliga granskningsrapporter från åren 2003 och 2004 är avslutade. Från 2005 och 2006 återstår en rapport från vardera året. Från 2007 och 2008 återstår tolv rapporter och från 2009 tjuugo rapporter.

Liksom i förra årets uppföljningsrapport har Riksrevisionen översiktligt studerat redovisningen av ett urval slutbehandlade rapporter (20 av 48) under respektive utgiftsområde i budgetpropositionen och kan konstatera att mer än hälften av de 20 rapporterna över huvud taget inte nämns i budgetpropositionens utgiftsområdesbilagor.

Riksrevisionens styrelse har sedan starten 2003 och t.o.m. december 2010 lämnat granskningsresultatet avseende ca 77 % av rapporterna vidare till riksdagen för behandling, de flesta i form av förslag till riksdagsbeslut, dvs. framställningar. Samtliga 75 framställningar är slutbehandlade av riksdagen medan 77 av de 84 redogörelserna var slutbehandlade vid samma tidpunkt. Av de 75 framställningarna har 21 % bifallits.

Djupare granskning av elva granskningsrapporter

Syftet med den djupa uppföljningen är att ge en så heltäckande och allsidig belysning som möjligt av hur granskningsrapporterna tas emot och vad de leder till. Den djupa uppföljningen omfattar tio granskningsrapporter som publicerats några år före uppföljningen och som i huvudsak redovisats som avslutade av regeringen. Vid valet av granskningsrapporter har även en spridning mellan riksdagens utskott eftersträvat. Följande rapporter har följts upp:

- Miljömålsrapporteringen – för mycket och för lite (RiR 2005:1)
- Ökad tillgänglighet i sjukhusvården? Regeringens styrning och uppföljning (RiR 2005:7)
- Bolagisering av Statens järnvägar (RiR 2005:11)
- Rätt utbildning för undervisningen – statens insatser för lärarkompetens (RiR 2005:19)
- Begravningsverksamheten – förenlig med religionsfrihet och demokratisk styrning (RiR 2006:7)
- Tandvårdsstöd för äldre (RiR 2006:9)
- Regeringens uppföljning av överskottsmålet (RiR 2006:27)
- Reformen av Försvarets logistik. Blev det billigare och effektivare (RiR 2006:29)
- Den största affären i livet – tillsyn över fastighetsmäklare och konsumenternas möjligheter till tvistelösning (RiR 2007:7)
- Statens företagsfrämjande insatser. När de kvinnor och personer med utländsk bakgrund? (RiR 2007:11).

Ett viktigt syfte med den djupa uppföljningen är, enligt Riksrevisionen, att några år efter det att granskningarna publicerats spåra inte bara vidtagna eller planerade åtgärder utan också mer påtagliga effekter i verksamheten som ett resultat av granskningen. Uppföljningsresultaten bygger på skriftlig dokumentation och på uppgifter från företrädare för Regeringskansliet och de övriga granskade organisationerna. I intervjuerna har Riksrevisionen försökt få en uppfattning om i vilken utsträckning Riksrevisionens granskning har bidragit till de förändringar som har kunnat spåras.

Behandlingen av den årliga revisionens invändningar

Utifrån granskningen av myndigheternas årsredovisningar rapporteras fel och brister till myndigheterna och regeringen. I de fall felet i årsredovisningen är så pass väsentligt att årsredovisningen inte bedöms som rättvisande får myndigheten en så kallad invändning. Invändningar förekommer dock i relativt få fall. Granskningen av årsredovisningarna för 2009 resulterade i att 12 av ca 250 myndigheter fick en invändning i revisionsberättelsen. Sedan Riksrevisionens start har mellan 5 och 19 myndigheter varje år fått en eller flera invändningar i revisionsberättelsen. Uppföljningen visar att relevanta åtgärder vidtagits även om samtliga problem ännu inte undanröjts.

Finansutskottets ställningstagande

Förbättrad redovisning av extern kompetens och konsulter

I förra årets betänkande (bet. 2009/10:FiU27) underströk utskottet vikten av att Riksrevisionen fortsätter att analysera, och för riksdagen redovisa, hur extern kompetens i granskningarna medfört kvalitetshöjningar i granskningsverksamheten. Utskottet ansåg att Riksrevisionen skulle redovisa vilka typer av extern kompetens som tillförts i granskningsverksamheten. Utskottet ansåg vidare att Riksrevisionen behöver arbeta utifrån en tydlig strategi när det gäller inriktningen på extern kompetens i granskningsverksamheten. I det sammanhanget behöver Riksrevisionen reda ut i vilken mån kvalitetshöjningar i granskningsverksamheten ska säkerställas genom kompetensförsörjning inom myndigheten och beakta att den erfarenhet och kompetens som byggts upp i de enskilda granskningarna kan återföras i granskningsverksamheten.

Utskottet välkomnar att Riksrevisionen utökat sin resultatredovisning med ett längre avsnitt som behandlar användningen av extern kompetens och konsulter och att Riksrevisionen redogör för vilka typer av extern kompetens som tillförts granskningsverksamheten. Utskottet noterar också att Riksrevisionen under 2010 fastställde en kompetensförsörjningsstrategi som syftar till att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som verksamheten behöver. Det är nödvändigt för att Riksrevisionen ska nå sin ambition att granskningarna så långt det är effektivt ska utföras med egen personal. Samtidigt inser utskottet att det kan vara nödvändigt att anlita extern kompetens för att myndighetens egen befintliga kompetens inte ska begränsa inriktningen på granskningarna.

Förbättringar i Riksrevisionens process för ekonomisk uppföljning

Utskottet underströk i förra årets betänkande vikten av en kontinuerlig ekonomisk uppföljning. Utskottet menade att avvikelser från budget behöver uppmärksammas i tid för att ge myndigheten rimliga möjligheter att genomföra väl avvägda åtgärder i stället för kortsiktiga åtgärder i slutet av året,

vilket hade varit fallet under 2008. Mot bakgrund av detta är det glädjande att Riksrevisionen gjort sådana förbättringar som bidrar till ett bättre och mer strukturerat sätt att arbeta med budgetering, uppföljning och avvikel-seanalyser.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2010/11:RR1 Riksrevisionens redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2010.